Број 129 У Новом Саду, у суботу 14. јуна 1908. Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан дванута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 круна.

Појадини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте овакових ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чанића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул, бр. 22

Појадини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМУ

Клевета и лаж.

Клевета и лаж је најружније оруђе; клевета и лаж то је отровна маса, која убија и разтвара најздравију и политичку и друштвену организацију. Ни кућа, ни дворови, ни друштво нема будућности ако се у иста увуче елеменат, који оснива творницу лажи и клевета Тај опасни елеменат, који у слабости и срдитој немоћи својој просипа ту отровну масу, мислећи тиме доћи до значаја и превласти, јер нису ли ти творничари у положају апсолутног господарења, тада стану ногом за врат части и поштењу свом и ништа им није свето, светло ни мило. Тежња им је, да пропадне свака најздравија и најродољубивија организација, не маре ни за кућу своју, ни за ништа нека пропадне све и свако, па и сам народ, јер по мишљењу тих клеветника, боље је да нема ни народа ни тековина његових, кад већ они ни су ништа и кад се на њих ни ко не осврће

Од толико векова историја нам сведочи, да су и силе, силни и моћни дворови па и народи онда пошли на сусрет пропасти својој кад се повео том убилачком струјом и кад се лаж и клевета одомаћиле и превладале Ово је семе опасно и лако се л пи чак и поштених — али поводљивих и лакоумних људи, који бива да се из необавештености своје поведу за тим отровничким елементом

То је политика тих творничара клевета и лажи и начело им је та кад смо ми пропали, нек пропадне сав свет.

Много би хладнокрвније прорекао будућност страног народа у ком се одомаћио тај паклени плод а знајући друштвене и политичке прилике са болом у души и бојазном велим, да смо ми Срби пошли на сусрет пропасти, јер код нас врло и нагло узима маха клевета и лаж.

Код нас се напада и опада све што је родољубиво, поштено, несебично и вољно на рад; код нас се опада све и свако, који је прожман истинском љубављу према своме народу. Код нас се напада и опада, сумњичи и блатом баца на најсрпској ју и најпоштенију странку радикалну, која води стварну и целисходну, родољубиву и корисну политику; клевета се радикална странка, којој је интерес појединаца ништица, према интересу општег добра и благостања српског народа — Свака корисна и суврмена установа изнаша се у оној формиш о у ствари није, а људе који раде и жртвују се за свој народ клеветају, мислећи тиме обманути јавно мњењ и с тиме да остваре своје паклене планове и постигну себичне циљеве своје

Сви ти кужни гасови иду баш из оне ђаволске кујне чији је госа дуг низ годи на био на крмилу српског бр да, на ком је све српско благо Али тај творничар клевете и отац лажи испустио је Ходош и Кају, без да је јавио својим бродарима — народу српском — да је наступила опасност и без да их је позвао да спасавају благо српског брода. Ћутао је, јер њему добро беше а сигурно, да би му и боље било да је за време његове злогласне ере још две три каје продато Напустио је у брод српског народа пацове и то му беху најмилије животиње Они су му за срце прирасли па и да нас за њима кука и вајно их брани. Неволе их због лепоте њихове, него их љуби, што су с њиме једних особина и једног мишљења о животу Воли их, јер су сродне душе.

Кад се народ пробудио и растерао пацове и браниоца њиховога, тада се шеф л жи изгубио у гадлуку своме а верном му присташе почеше лутати, док и најпосле неступише у „самосталну странку“ која постаде херберг политичких инвалида из потучених приста ништа.

Сироти власници херберга! — Нагињали су кужности и најпосле подлегоше тој зарази. — Примили су у самостални херберг и калуђере и куеновце и либерале, који кад се осилише, почеше свој стари занат — ковати лаж и плести клевету.

Лаж и клевету просипају на радикале, нападају на најодличније српске п литичаре, који, са својом странком направише ред на свима линијама и поред свију ујдурама, показали су, шта се може урадити. Као прибеглице и политичке пропалице са планом раде, а на штету свога народа.

Умни инвалиди либерали, клерикали куеновци и остала различија задовољни су, јер успели су у томе, што преплавише самосталну странку у толико, да је у њој најмање самосталаца. Данас самостална странка и непостоји, јер у њој њих и нема. За спомен им је остала само фирма, тај тужни споменик из онога доба, док им редакција не беше херберг. Дакле први им је успех тај, што су преплавили самосталну странку и с' тиме је уништили; други им је успех, што су свога старог и умно шмуреног шефа, толико подкрепили, да може терати свој стари занат. То су им успеси, а хоћел' и даље успевати — зависиће од свести српског народа. Одомаћил' се и утврди ли се проклето семе лажи и клевете тих људи, који ма је лични интерес замашнији од интереса целог народа, тада ћемо сигурно поћи ставом, која нас води у п опаст.

Врањински Пајо.

Стање у Персији

У Персији је дошло до отвореног сукоба између шаха и парламента. Шах је наумио пошто пото да укине устав Његову је намеру прозрео парламенат, па га већ у три маха приморао на заклињање на верност уставу. Све то није помогло Шах се најзад, не осећајући се сигурним у престоници Техерану, ук..они из ње и почне прикупљати око себе своје привржене и — војску. Па ламенат је међу тим остао на окупу и у једној споменици, упућеној на шаха, тражио од њега да се поврати уставу и да успостави ред у земљи Уз то се појавише и нови претенденти на престо, трговци затворише радње у Техерану. Шах није одговарао на упућену споменицу, парламенат је то поново тражио, а шах, на то пошаље у Техеран — војску. Једна бригада руских козака, под предвођењем генерала Лијакова, опколи парламенат и позове чланове, да изађу из њега Ови на то одговоре салвом На то и козаци отворише ватру Пале су силне жртве и с' једне и с друге стране. Губитци козака рачунају се на 70 момака Парламенат се међу тим није могао држати јер га козаци бомбардоваше топовима и сравнише са земљом На крају буду сви виђенији чланови парламента похапшени Баце их у ланце и предаду шаху. Над Техераном прогласи шах опсадно стање. Даље изда наредбу да војска опљачка једну четврт у вароши зато што трговци не хтедоше отварати својих радња. Чује се, да ће издати наредбу, да се опљачка цела варош, осим европске четврти. Ова није у опасности.

И т ко се у Персији полако повраћају стара времена апсолутизма. За прво време, док је изгледало да је опозиција јака и док је парламенат имао снаге, а шах попуштао, многи почеше јатомице пристајати уз борце за устав А чим је шах показао песницу они занемеше и почеше, шта више, прилазити уз шаха. Уз то је парламентарце напустило и свештенство, које их је с почетка потпомагало, а доцније према новијој струји, наново им окренуло леђа Каква голема разлика између садашњег шаха, Мухамеда Али-Шаха, и његовог оца, Музафер ед Дина Овај је дао устав земљи и пред смрт послао народу поруку, да чува то највеће благо земље и да се не да газити ни од к га

Помоћ руске в јске шаху схваћа се тако да она не потпомаже шаха у његовим апсолугистичким тежњама, већ само у колико је он законити владар у земљи Спољашња је помоћ била потребна, да не би дошло до грађанског рата. Даље се не мисли ни Русија ни Енглеска уплетати у разв ј догађаја у Персији А шта ће наступити видеће се.

Д о п и с и.

Митровица, 11. јуна 1908

Каже се: Од луда попа луда и молитва — па тако и јесте. — Ми у Митровици видимо ту потврду сваки дан. Наши попови и ако нису сасвим луди, већ ваљда луцкасти, чине чуда од лудорија. — Поп Радошевић сирјеч Лакан као да хоће да начини рекорд у томе. — Није доста, што је сваког ко није за његово протинство, грдно олаја, него је управо ставио свој српски образ под ноге па све што чини, чини на срамоту српског имена и православне мантије. — За време земаљских избора агитовао је чак и код Несрба против Др. Мише. — Јавно га називао зандрокашем, битангом родоваљем и то у толикој мери, да су неки Немци рекли: кад ваш попа говори о њему тако, како можемо ми гласати за њега.

Хрватске учитељице титулира «господична» и кује са њима планове, како да скрха врат једном свом у Христу брату. — А кад му пријаве два радикална детета, да су товорсе певали његову хвалу: «Скини попо мантију» он их казао школски управитељ казни са дводневним стојањем у школи, не испитујући, да ли је то истина или не. — Школски одбор му је за то поделио укор, али није хаснило. —

Код избора жупанијски скупштинара ради овај човек, (:војник св. Саве:) и рукама и ногама прогнав својих честитих људи, а за кога, — за србождера Шабарића жупника. — Успео је већ толико да је граничар Сава Вукић, члан извршног одбора самосталне организације тврдио, да смо ми православни Хрвати, јер живимо у Хрватској. То је г. попо ваша школа. Живео хрватски прото!

Ви тражите, да вам ми долазимо у цркву, да о нашем трошку намештамо „Христов Гроб» а ви да стежете паре. Хоћете да вас бирамо за проту, а ви се већ сад слизали с Хрватима и већ не знаете шта би, да им угодите.

Ви тражите реда, а сами сте пример неуредности. Та ми знамо чији су црквени рачуни увек враћани неодобрени из Карловаца, јер нису били уредни. Знамо да су зат из читаонице брисали због идеално неуредног плаћања чланарине. Знамо, гледамо и дивимо се величини свега онога што није лепо, а што ви тако брижно негујете.

А шта да речемо о најновијем шкандалу вашем и ваших штићеника учитеља: Рашића и Јеремићеве, који су се на испитима хвалили, како уводе у школу Хрватство и како је латиница «хрватско» писмо и то светско, те се Српство већ деци предочује као појам друге класе, као нешто ниже, ситније; — до сада су наши учитељи свуда и на сваком месту подизали углед Српству и садили деци љубав наспрам српске народности, причајући им да је славно бити Ср-

бин, а сад можемо дочекати да у српској школи, српска деца слушају о Великој Хрватској и славној тој нацији, чије смо племе и ми Срби! Све то с благословом госп. попе. — Кад се о таком начину предавања неповољно изразио председник наше црк. општ. скочили су и ти учитељи и госп. попа на њега, и ружили га и исмевали. — Ту им је помогла и једна госпођа врло виспремни чантрањем, које је јасно показало, да би дотична могла бити права дама, да није — гуска!

Само тако даље г. попо и ви учитељи коли-толи српски жалосни! Има још ту људи, који то ипак неће трпити.

Нисмо сретнији ни са капеланом Страхинићем.

Наш капелан је чак човек, који је фалио карајеру. Требао је бити католички језуита, јер је за тај позив пун јаког нагона. — Он кад неког мрзи, он га мрзи циганski. — Он мрзи радикале, па ће макар само за то, замрзити и на српску заставу, само ако је радикалска. А ипак зна се окренути према ветру. — Кад је дошао овамо, гласао је и радио ко стреле, за Милекића, па му на биралишту све везе. А после два дана већ је одушевљен самосталац, дописник «Србобрана» «Бранека» а ваљда и „Pester Loyda“.

Колико је јак на самосталству нека посведочи и то, што је био кадар у црквене изборне листине уврстити и католике! — То је ваљда из претеране учтивости! —

За то треба Срби изборници, сви да дођу на избор једне трећине скупштинара, па да бирају само одлучне радикале у скупштину, којима Сриство није сатница, а образ није ђон. — А издајицама српског имена, треба дати достојну левцију. —

— В. —

Фалијер у Русији

Председник француске републике ће 27. ствећи у Ревал на састанак са руским царем Фалијер ће се бавити два дана у Ревалу Састанак ће бити на мору, и како се чује, Фалијер неће ни излазити на суво У пратњи претседника и цара биће високе дипломатске особе, а то доказује да ће се водити важни политички разговори и да ће овај састанак бити управо круна оних преговора, вођених између председника Фалијера и краља Едуарда у Лондону, и између краља Едуарда и цара Николаја у Ревалу — Балкански Словени имају много узрока, да од тих састанака очекују поправку своје злехуде судбине. После посете у Ревалу обићи ће Фалијер и остале северне дворове, у Штокхолму, Кристијанији и Копенхагену.

Цетињска афера.

Нарочити суд цетињски који има да донесе пресуду у ствари познате срамне афере са бомбама, још је никако не доноси, и ако је расправа већ довршена Како је међутим онима у апсу, то се зна, кад се има у виду, исказ оптуженика како су мучени и злостављани И док суд оклева са пресудом, дотле се намерно протурују сваковрсни гласови. Тако се вели да ће четворица од њих бити осуђени на смрт а износи се и то како је огорчење тако велико против оптуженика, да су се побојали да оружане чете, не нападну на затвор, и поубијају све осуђенике. Овим хоће да се ствара само веће огорчење против оптуженика, те тако да се припреми расположење за пресуду и последице њене Опасна је ватра којом се сигра Томановићева влада, а без сумње ће сама се опећи на њој.

Изнемогао од глади

Из Мармарошсигета јављају: У шуми чело Барцанфалва нашђу џандари у једној маховином обраслој пећини укопаној у један брег човека, која од глади беше већ сасвим обезнањен, те није могао ни говорити. Џандари га мало нахране и напоје. Кад се поткрепио, причаше како је убио жену и новорођенче од три недеље, јер држаше да није његово дете. Њих ве лешине покопа у шуми а сам, мучен грижом савести, јурио је овамо онамо по шуми, хранећи се биљним корењем Џандари га предадоше суду.

„Издајство“.

„Пестер Лојд“ доноси, да хрватски трговци у Костајници од неког времена добијају писма, у којима им се тешким и срамним злочинима прети, ако се не буду издавали за Србе. Писма почињу са: „Живела Србија! Живео краљ Петар!“ У новијим писмима стоји поред тога још: „Доле са Фрањом Јосифом!“ У писмима се на недостојан начин говори о нашем владару. — Покретачи ово хајке, која нас Србе испуњава неодољивом гнусобом, жале што не могу да истерају зеца из грма. Не могу, јер га нема. Па кад то не могу, мисле да је ипак добро водити хајку. Не ради зеца, већ ради тога да свет мисли да има зеца Сами хајкачи не верују у то Треба силом створити нереда, да они од горе добију извора да се обере на нас.

Убиство румунског ђака у Солуну.

Ових дана је у Солуну убијен један ђак трговачке школе, по народности Румун Пре два месеца добили су његови родитељи писмо, у којем се тражи, да изваде дечка из трговачке школе.

Завет невиности.

И опет један сасвим обичан догађај из живота нежења У једном месту близу Анконе (Италија) загледају се један католички свештеник и његов претпостављени каноник у једну лепу девојчицу. Ради тога су постали крвни непријатељи. Поп у срџби тргне револвер и испали два метка на каноника, а трећи на себе. Та то су средњевековни витезови.

Њујорк

У Њујорку живи сво четврт милијона грађана исељеника из наше монархије По томе Њујорк долази по величини на четврто место међу варошима — Аустро-Угарске Редом иду Беч, Будимпешта, Праг, Њујорк. У Њујорку живи око 690 хиљада Немаца. По томе Њујорк долази по величини на трећо место међу немачким варошима иза Берлина и Беча. Од скоро 4 милијона душа, што живе у Њујорку, само је њих 737 хиљада од родитеља рођених у Америци У Њујорку живи 700 хиљада до 1 милијон Јевреја, те је за Јевреје Њујорк највећа њихова варош.

Јуначко дело матере.

Из Рима се јавља: Код једне железничке стражарнице опази стражарева жена пред сам долазак воза, где јој се дете налази на шинама. Појури по дете, дочепа га и баци у страну. У тај пар стигао је и воз, она се дочепа предњег дела, те је тако висећи прешла са возом до 200 метара. Тад се воз заустави. Жена беше полу обнесвесла. Озледе су јој незнатне. Дете је потпуно здраво. — То је мати

Време

Према телеграфском извештају од 26. јуна може се очекивати топло, и суво време.

ЛИСТАК.

Модерно робље.

Роман
из живота босанских Срба.
Написао
Бошко Петровић
(Наставак.) (135)

27.

У заказани дан у вече био је жур у кући владиног савјетника Улриха. Сви су весели, само домаћин не На окупу су били сви стари гости савјетникови. Први је дошао подтајник Алберт Јунг, за њим професор Франк, пунонадежни Осман Хаџи-Сулејмановић, владин перовођа Хичек, мало касније дође и Душан Трифковић. Но ту бијаху и остали гости савјетникови, којих бијаше врло много, да у пет соба бијаше мало простора за све. Говорило се само њемачки.

Главну ријеч су водили официри, као у опште свуд по кућама виших званичника у Сарајеву Па шта вриједи само љубазност, слобода и умијење једног аустријског официра пред дамама тог друштва?!..

Свуд по дворанама без циља и сврхе лутао је један стар Муслиман, шарене чалме око феса, члан градског вијећа и посједник ордена гвозденог реда. Вазда удубљен у себе бијаше намргођен и као да никог није видио. Као да се сам чудио: откуд он овдје? Јер заиста ни сам није знао како је дошао амо. Кад га је ко поздравио, чињаше се као да је овог часа дошао к себи и уједаред му се лице лукаво насмијешило

У једној од мањих соба сједило је неколико официра са генералом на челу. Када се овај стари Муслиман појавио, генерал се насмија и поче повјерљиво причати осталим млађим официрима.

— Упамтите овога Мују и немојте више да га заборавите. Ја сам већ четрдесет година у војсци и још нисам заслужио — ордена гвозденог реда, а овај Мија који не умије ни свога имена честито потписати, он га има. Али га зато добро упамтите. Када нам се првог новембра заклиње војска у логору, онда и он дође тамо. Но знате ли шта ради? До пред логор држи орден у шпагу, када дође до улаза, он га меће на груди, но чим остави логор, он га опет скида и меће у џеп. Знате ли зашто су му дали то одличје? Да му запуше уста. Тај још сања о турском царству у Босни. Сви се иронички насмејаше.

(Наставиће се.)

Брзојави „Застави“

Стигли 14 јуна

Угарски сабор.

Будимпешта. При претресању појединих параграфа предлога о порези на шпиритус дошло је до оштрих речи између Фаркашхазија и Тичека, и овај је Фаркашхазија изазвао на двобој, но ствар је углађена

Догађаји у Персији.

Цариград. У овдашњим меродавним круговима врло се допало безобзирно поступање персијског шаха.

Одговорни уредник
Константин Брадзаровић.

Част ми је овим штов публици из места и са стране до знања остављати, да сам бившу

шпецерајску трговину

госп. Теодора Туринског преузео и са потпуно новом робом снабдео. Уједно вас умољавам, да поклоњено поверење, којим сте мога претходника удостојили, и мени поклоните.

Поруџбине са стране обављам брзо и тачно — Цене су умерене.

Молећи за што многобројнију посету, бележим се

са одличним поштовањем
Светозар Мошорински,
шпецерајска трговина код „златног јагњета“ у Великом Вечкереку, Хуњадијева (главна) улица, у срп. црк. палати.
703 8 - 3

„Књаз Милош“ ВУКОВАЧКА КИСЕЛА ВОДА
најчистији и најбољи алкалични киселак.
„СРПСКИ СЕЛТЕРС“ најбоља ЛЕКОВИТА АЛКАЛНО-МУРИЈАТИЧКА ВОДА.
ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ ЗА НОВИ САД И ОКОЛИНУ
код
ПЕТРОВИЋА И ПОПОВИЋА
трговина спецераја и деликатеса
НА ВЕЛИКО И МАЛО
Нови Сад, ћошак главне и лебарске улице.
347 10 -
Поручбине са стране извршујемо брзо и тачно.
Велико стовариште и свих осталих минералних вода.
По анализи најбоља столна и лековита вода.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.